

Eftvænt 2002: Viet Nam & Jour
(Dansk-vietnamesisk Forenings blad)

Mod strømmen

Forfatteren Ma Van Khang en sværvægter i Vietnams forfatterforening, og hans roman "Mod strømmen" handler om kærlighed og intriger omkring et forlag i Hanoi. Om at vove at gå „mod strømmen“ og udfordre det etablerede.

Artiklens forfatter Kirsten Vagn Jensen har beskæftiget sig med Vietnam i mange årtier. Hun er tidligere formand for Dansk Vietnamesisk Forening og stadig aktiv i Landsindsamlingen Hospitalsudstyr til Vietnam.

af Kirsten Vagn Jensen

Ma Van Khang: *Against the Flood* - Translated by Phan Thanh Hao and Wayne Karlin. *Voices from Vietnam*, No 3, Curbstone Press, November 2000. Paperback 360 pages. £9.41 på Amazon.co.uk, US edition, On Order; usually dispatched within 1-2 weeks. Bestil via Engelske bøger på DVFs hjemmeside.

Det er ikke ofte der oversættes ny vietnamesisk litteratur til de vestlige hovedsprog; fra det seneste årti drejer det sig om især tre forfattere: Nguyen Huy Thiep med den fremragende novellesamling „The General Retires and Other Stories“, Duong Thu Huong med romanerne „Paradise of the Blind“ og „Novel Without a Name“ og frem for alt Bao Ninh's „Krigens sorg“ som er udkommet på en lang række sprog, deriblandt dansk.

Samtlige bøger er præget af dyb humanisme, systemkritiske holdninger og stærke oplevelser af krigens meningsløshed. Huong røg i fængsel i 8 måneder efter at have givet en ven manuskriptet til „Novel Without a Name“ med til Frankrig for at få det udgivet; hun troede ikke at noget forlag i Vietnam ville vove at trykke det. Når hun blev straffet, var det ikke på grund af bogens indhold, men fordi hun ved at sende manuskriptet til udlandet havde overtrådt landets love! På grund af vestligt pres - især fransk - slap hun dog for at afsonde hele straffen på to og et halvt år.

At disse bøger - bortset fra den ovennævnte - har kunnet udkomme i Vietnam, om end i små oplag befolkningens størrelse taget i betragtning, må betegnes som et virkeligt fremskridt. Selv om den ordinære udgave af bøgerne hurtigt blev udsolgt, har de kunnet købes på hvert et gadehjørne i en plasticindbundet kopiudgave til 5 dollars uden indgræben fra myndighederne.

Staten udsteder brede retningslinier for forlagenes udgivelsespolitik, men afstår fra at censurere manuskripter på forhånd. Til gengæld holdes forlæggeren person-

ligt ansvarlig for sine dispositioner, hvad der naturligvis kræver civilcourage fra den forlæggers side der ønsker at afprøve grænser.

Således erfarede Hanoi-forlaget Thanh Nien at en delvist selvbiografisk 2-binds roman af forfatteren Bui Ngoc Tan blev forbudt lige efter udgivelsen i februar 2000. Romanens titel - oversat til dansk - var ironisk nok „En historie der kan fortælles i år 2000“. Denne „historie“ er først og fremmest en skildring af de fem år forfatteren tilbragte i et nordvietnamesisk fængsel fra 1968 til 1973; selve fængslingen var vilkårlig og sandsynligvis begrundet i personlig jalousi. Nogen egentlig sigtelse blev aldrig rejst.

Ifølge ugeavisen Far Eastern Economic Review foregik der løbende i år 2000 en lavmælt debat om bogen i forfatterkredse,

hvor nogle hævdede at Bui Ngoc Tan overdrev sin personlige tragedie, andre at hans tab var for intet at regne sammenlignet med mange andres. En enkelt fremtrædende forfatter og kritiker mente dog at bogen var en af de mest betydningsfulde romaner fra de seneste 30 eller 40 år.

Hvor beklageligt dette forbud end var, er der dog visse positive træk ved sagen: Også denne bog kan købes - og det i den ordinære (ikke fotokopierede) udgave - til sortbørsprisen 22 dollars. Bui Ngoc Tan har senere hen deltaget i en offentlig forfatterkongres; hans forlag har modtaget en reprimande fra Partiet, men ingen er blevet fyret. Endelig var Tans roman den eneste bog der blev forbudt i år 2000.

Forbudet var naturligvis med til at skabe stor interesse for bogen blandt udlandsvietnamesere. I USA og Canada sælger den vældig godt efter at fire forskellige forlagsfolk har kopieret den over Internettet; dog forlyder det at det fortrinsvis er ældre vietnamesere der køber bogen. Indtil videre er den ikke oversat til engelsk.

„Mod strømmen“ udgivet i USA

På engelsk foreligger derimod romanen „Against the Flood“ af Ma Van Khang. Den blev udgivet i efteråret 2001 på forlaget „Curbstone Press“ i USA. På baggrund af forbudet mod Tans roman må man undres over at denne bog måtte udkomme året i forvejen, for mægtigt opgør med Partiet er da vist ikke set på tryk i Vietnam. Ganske vist var Ma Van Khang en sværvægter i den

Ma Van Khang

Ma Van Khang – kunstnernavn for Dinh Trong Doan – er født i landsbyen Kim Lien tæt ved Hanoi den 1. december 1936. Han er veteran i Vietnams Folkehær, hvor han allerede som 13-årig deltog i modstandskampen mod franskmændene. Han er uddannet i litteraturvidenskab ved Hanois Pædagogiske Universitet, har været gymnasieleder i Lao Cai-provinsen og vicechefredaktør af avisen i Lao Cai. Siden 1976 har han været chefredaktør ved Labor Publishing House, og leder af afdelingen for udenlandsk litteratur i Vietnams Forfatterforening, hvor han også har siddet i eksekutivkomiteen i 1995-2000.

Han har gennem de sidste 25 år skrevet adskillige romaner og novellesamlinger, af hvilke *A Garden in the Season of Falling Leaves* i 1986 fik forfatterforeningens pris for årets bedste roman, og *Moonlight on the Small Yard* i 1995 fik forfatterforeningens pris for årets bedste novellesamling. I 1998 modtog han ASEAN's litteraturpris.

Se også forlagets hjemmeside: www.curbstone.org

vietnamesiske forfatterforening og chefredaktør i Labour Publishing House, men så høj en position gjorde næppe udgivelsen mindre risikabel; han havde virkelig noget at miste, hvis udgivelsen for alvor vakte de partiledernes vrede.

„Against the Flood“ har en hovedperson, den halvtredsårige Khiem, hvis arbejde og position er næsten identisk med bogens forfatters. Khiem leder kulturafdelingen i en ikke nærmere angivet offentlig virksomhed. Hans afdeling har til opgave at trykke og udgive „det selvhøjtidelige vrøvl“ fra de møder og seminarer ledelsen afholder og skal derudover generere sin egen indkomst ved normal forlagsvirksomhed.

Arbejdspresset er ikke større end at Khiem har kunnet dyrke sin forfattervirksomhed ved siden af. Han betragter sin seneste roman, „Havnen“, som sit hovedværk, selve essensen af sit livs erfaringer og skaberkraft. Der er blot den hage ved det at hele det færdigtrykte oplag stadig befinder sig på lageret; de højere instanser har endnu ikke taget stilling til om bogen må udkomme.

Der er i alt 19 personer ansat i Khiems afdeling. En af dem, den fyrrårig korrekturlæser Hoan, var allerede ansat der da Khiem for ti år siden blev dens leder. Om trent lige så længe har de to elsket hinanden. De har intens kontakt omkring det fælles arbejde og foretager lange aftenvandring i Hanois dunkle alleer, men de har endnu ikke et fuldt udfoldet fysisk kærlighedsforhold. Khiem er gift med den skamløst utro Thoa og er blevet i ægteskabet af hensyn til sin 15-årige datter.

Khiem ved Thinh Luong-stranden

Ved romanens start er det lykkedes Hoan at få Khiem til at tage nogle dages sommerferie for at besøge hende ude ved kysten hvor hun besøger en gammel slægtning, „Thinh Luong-stranden“ er et noget upræcist mødested. Khiem bruger ventetiden til at filosofere over sit liv, som han finder ret kaotisk. Men efterhånden afløses daggrøets stilhed af latter og larm på stranden omkring ham, et kalejdoskopisk liv som forekommer ham endnu mere kaotisk. „Instant-noodles-livsstil“ er den blevet kaldt. Larmende, grådig, livsbegærlig, liderlig. Khiem forarges nogenlunde ligeligt over de ny-riiges nonchalante pengeforbrug og kvindernes stillen deres kroppe til skue.

Så kommer Hoan svømmende imod ham, og yin og yang er genoprettet. Forfatteren lader de to elskende vandre ad digerne hjem til onklens fattige fiskerhus hvor de forenes. Mig bekendt er det første gang den fysiske kærlighedsakt er skildret konkret i vietnamesisk litteratur, og det endda både poetisk og sanseligt.

Men der er en slange i paradiset. Lieu fra deres fælles arbejdsplads har al mulig grund

til at være Khiem taknemmelig, fordi denne har holdt sin hånd over ham og endog gået i brechen for ham da han søgte om optagelse i Partiet. Lieu har opfattet at Khiem er ugleset på højeste hold. Nu har han også fået farten af at Khiem er sammen med Hoan og altså ikke er taget til sin hjemprovins - noget en vietnamer åbenbart stadig skal oplyse om inden han tager på ferie!

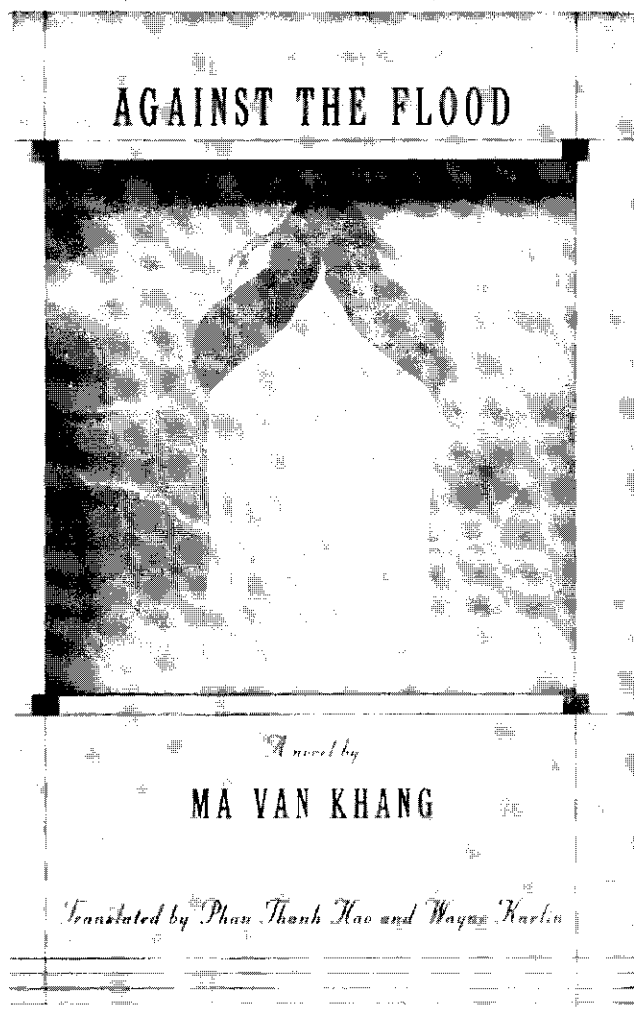
Lieu tager ud til Thinh Luong-stranden og får et glimt af de to under en ceremoni til ære for den legendariske prinsesse My Chau. Tilbage i Hanoi fortæller han nyheden til forlagets rengøringshjælp som Khiem også har holdt sin hånd over. Hun viser sig at have en lige så slet karakter som Lieu for hun skynder sig hjem til Khiems kone, Thoa, for at afsløre de elskende. Dramatiske begivenheder følger slag i slag.

Efter ferien indkaldes Khiem til et møde med sine overordnede og de nærmeste medarbejdere. Her får han forelagt ledelsens dom: Hans roman „Havnen“, vil ikke blive udgivet. Så følger chok nr. 2: Souschefen i kulturafdelingen, Quan, hævder at have foretaget en afstemning blandt de ansatte, der alle som én går ind for at Khiem bliver afsat. Samtlige 19 har angiveligt undertegnet denne henstilling, men underskrifterne er resultatet af grove falsknerier.

Mødet i kulturafdelingen

Dette møde i General Department T er - som romanen i øvrigt - minutøst skildret af en i litterær forstand „gammeldags“ alvidende fortæller, der ud over at fremlægge hvad der faktisk sker, også blotlægger de enkeltes og lavsindede motiver. En proletarisk baggrund er på ingen måde nogen garanti for en anstændig adfærd, snarere tværtimod.

Den føromtalt Lieu, der med en småborgerlig familiebaggrund er droppet ud af skolen for at blive hestekusk og dermed proletar, har gjort dette for at demonstrere total afstandtagen fra en ældre halvbror der har forrådt revolutionen. Lieu planlægger og kalkulerer altid. Han nøjes med at lytte til de rå børster der er hans kuske-kolleger, og i stilhed foragte dem. Ved at vinde en

digtkonkurrence i den heroisk-proletariske stil har han opnået ansættelse i Khiems afdeling og bliver endog optaget i Partiet; hans motiv for medlemskabet er den prestige og magt der følger med. Under det afgørende møde har han dog så megen skam i livet at han ser forelegen ud.

De øvrige partimedlemmers motiver er ikke mere glørværdige. Den øverste leder, Nguyen Van Pho, har engang været elev på en skole hvor Khiem som ny-uddannet lærer var skoleinspektør. Pho var en fræk elev som Khiem blev nødt til at bortvise da han blev grebet i at fukse ved eksamen. Phos hævntørst er ikke blevet mindre af at Khiem aldrig har krøbet for ham, men krævet ret til at korrigere sprog og grammatik i ledelsens skriftlige udgydelser hvis de skulle udsendes fra hans afdeling. Pho har oprindeligt været jernbanearbejder, en person der forstod at udnytte alle chancer og at lyve om nødvendigt. Han er steget i graderne, dog uden at besidde nogen egentlig viden. De to der rangerer lige under ham i ledelsen, er fuldstændigt i lommen på ham, fordi han tidligere har reddet dem ud af højst kompromitterende situationer.

Og sådan bliver én efter én af Khiems medarbejdere afklædt; de repræsenterer misundelse, opportunisme og uvidenhed i varierende, men altid uskønne blandinger,

undertiden også tilsat regulær ondskab. Meget bundet i personlig usikkerhed; dels er man godt klar over sin egen uvidenhed og inkompetence, og dels udfordres man af det eksempel Khiems retlinethed og ubestikkelighed sætter.

Khiem har i årevis forsøgt at opretholde en stædig-naiv tro på det grundlæggende gode i sine medarbejdere, selv om Hoan med sit skarpe blik forsøger at få ham til at se mere realistisk på dem. På det tidspunkt hvor Khiems afgørende møde med ledelsen finder sted, er han langt om længe blevet desillusioneret og kan forholde sig distant og næsten humoristisk til ledelsens beslutning om at forbyde hans roman. Men da han får forelagt medarbejdernes mistillidsvotum, kollapser han ganske enkelt fysisk.

Den lange færd op ad floden

De sidste to tredjedele af „Mod strømmen“ handler om hvordan Khiem og Hoan ad vidt forskellige veje - og nu ud fra en outcast-position - søger at give deres liv ny mening.

For Khiems vedkommende starter denne søgen fra et nulpunkt. Hans fysiske kollaps medfører et langvarigt sygeleje, hvor hans feberfantasier veksler med groteske scener fra det virkelige liv; i den lille lejlighed tvinges han til at overvære sin kones udskjelser med den vulgære „naturlæge“ hun har tilkaldt for at behandle ham.

Han reddes fra dette mareridt ved at hans nærmeste ven fra ungdommen af, lægen Thinh, dukker op og får ham indlagt på et hospital i udkanten af Hanoi, hvor han langsomt bliver sig selv igen. Først efter nogen tid nænner hans ven at fortælle ham, hvad der er sket mens han lå i sin feberdøs: Khiems kone har opsøgt hans elskede på kontoret og med en kniv vandsiret hendes ansigt (en ikke ukendt adfærd fra jaloux ægtefællers side i denne region). Herefter er Hoan sporløst forsvundet. Khiem har heller ikke fået budskabet om at hans mor lå for døden; hun døde altså uden at gense ham.

Khiems rejse tilbage til sin hjemstavn er i første omgang motiveret af ønsket om at udføre de ritualer som det fra ældgammel tid er en søns pligt at udføre ved morens død. Men dybest set handler rejsen hjem også om at heles, at finde tilbage til sine rødder og genoprette en følelse af mening.

På grund af oversvømmelser bliver rejsen yderst besværlig, men giver samtidig Khiem lejlighed til at lære en ældre mand at kende der skal blive et af hans pejlemærker fremover. På den lange færd op ad floden, mod strømmen, fortæller Le Van Diep et væld af anekdoter, men improviserer også på stedet vers. Han stammer netop fra den samme landsby som Khiem. Denne Diep blev demobiliseret med rang af kaptajn og blev nu sat til at tage sig af distriktets kulturarbejde. Men der var for mange fore-

satte der fortalte ham hvad han måtte og ikke måtte, så han foretrak at arbejde i kalkbruddet og være poet i fritiden. Under pseudonymet Plovmanden har han været en stadig udfordring for de lokale pampere.

Det andet af Khiems pejlemærker blev en endnu ældre mand, hr. Le Tue på 72 år. Han er højt agtet over alt i distriktet. Hans have er en hel botanisk have at vandre i. Han har været partimedlem fra han var tyve år og ledede for 50 år siden befrielsen af Lao Cai-provinsen. Senere blev han politisk kommissær, men i befolkningens øjne har han først og fremmest vundet sine sporer ved et uselvsk arbejde for sin provins i de svære 1970'ere. Da han som den første introducerede kontrakt-systemet i landbruget for at afhjælpe nøden under kollektivismen, skete der en mærkbar fremgang. Men i denne traumatiske, historiske periode blev han netop på grund af sin succes frataget hvervet som partisekretær. Det er nu tyve år siden, men han er aldrig holdt op med at arbejde, læse og give en hånd med.

Disse mænd er af samme stof som Khiems far. Khiem var kun en dreng da faren døde. Denne var leder af provinsens revisionsafdeling og som sådan ubestikkelig og arbejdsom. Han døde en aften under inspektion af digerne, som han mistænkte nogle af provinsens store kanoner for at have ladet forstærke med materialer af dårlig kvalitet. Hans død virkede mystisk eftersom han blev fundet ved en kloakudledning i flodens munding, men der blev straks lagt låg på sagen.

I den periode Khiem tilbringer i sin søsters og svogers hjem, knyttes der stærke bånd mellem de to ældre mænd og Khiem. Så stærke at de ønsker at følges med Khiem tilbage til Hanoi for at gøre fælles sag med ham. Hr. Tue agter at få sagen om Khiems fars død genoptaget, og Diep vil rejse sagen om den uberettigede fyring af Khiem.

Hoans rejse

I mellemtiden har Hoans liv artet sig ganske anderledes. Den første tid efter Thoas overfald, søger hun ud på landet til en veninde med hvem hun deler skæbne; veninden har nemlig også fået et snitsår på kinden syet med otte sting takket være sin elskedes jaloux ægtefælle. Mens Hoans sår heles, kan hun aflaste veninden ved at passe hendes lille pige, frugten af kærlighedsforholdet. Hoan er sikker på at hun selv bærer Khiems barn og ser med forventning frem til fødselen.

Men sådan skulle det ikke gå; da veninden en dag vender hjem fra statsfarmen, finder hun Hoan opløst i gråd fordi hun har aborteret. Efter nogen tid begynder også Hoan at arbejde på statsfarmen, men rejser til sidst derfra fordi direktøren, der ellers er en tiltalende enkemand, på liv og død vil giftes med hende; hun kan bare ikke glemme Khiem.

Ligesom Khiem tager Hoan nu tilbage til den landsby hun stammer fra: hendes forældre er forlængst døde, men hun ved at mosteren stadig bor der. Landsbyen er dog fuldstændigt forandret, et virvar af nye hoteller og guest houses er dukket op, og store plakater med engelsk tekst reklamerer for barer, restauranter og karaoke-klubber, sæbe, undertøj og kosmetik. - De kalder det „udvikling og fremgang“, siger mosteren bittert, - men skolebørn indtager heroin, og der er prostituerede alle vegne!

Det sidste erfarer Hoan ved selvsyn da hun ansættes som receptionist i et nyt hotel. Hoan oplever det som om alt og alle er til fals, selv hotellets servitricer. Når de store kanoner kommer for at overnatte - rigfolk, direktører i statsjede virksomheder, ja, selv folk i regeringskredse - drejer det sig altid om at skaffe „fresh things“ til dem. Pengene ruller, og kvinderne er varer.

Da ejeren en aften forlanger at hun selv står til tjeneste og sætter fysisk magt bag tilbudet, bider hun ham af al kraft i hånden og flygter. På vej tilbage til Hanoi arbejder hun en tid som håndlanger på en byggeplads, men selv det hårde fysiske slid giver hende ikke ro i sindet; tanken om Khiem vender altid tilbage.

Da hun pengeløs kommer til Hanoi, er det for at spørge den velstående kineser Vang om han stadig vil købe hendes bitte lejlighed på første sal. Vang har længe været betaget af Hoan, men hun har altid holdt afstand og aldrig villet sælge sin lejlighed fordi hun derfra havde udsigt til den husblok Khiem boede i.

Vang betror hende nu at han er med i et netværk af opiumshandlere, og at han vil støtte hende ved at give hende et kurérjob. Hun betænker sig, men slår så til, opfyldt af hævntrang og ønsket om at triumfere med sin rigdom over de forræderiske kolleger i Kulturfædelingen. Og således bliver Hoan narkosmugler, til en begyndelse i andres tjeneste, men efterhånden sin egen herre.

I kulturfædelingen, hvor souschefen Quan nu er blevet chefredaktør, indkalder denne tre højplacerede medarbejdere til møde. De er klar over at Khiem er søgt til sin hjemegn, men ved ikke hvor Hoan er blevet af. Hun må på en eller anden måde pacificeres, så hun ikke senere kan blive et farligt vidne mod kulturfædelingen.

I magtkampen om hvem af de tre der skal blive chefredaktørens højre hånd, gælder det om at komme med et godt bud på problemets løsning. En af dem brænder efter at fyre sin nyhed af: Hans onkel, der er skatteopkræver i Thinh Luong, har allerede lokaliseret Hoan. Det varer derfor ikke længe før Hoan bliver taget på fersk gerning med udsigt til lovens strengeste straf.

Beviserne mod Hoan er overvældende: Hun bringer to kurve med 19 kilo råopium, dækket af ferskner, med sig i bussen. Men da Hoan bevæger sig mod udgangen for at

stige af uden sine kurve, er det ikke fordi hun har mistanke om at blive overvåget, men fordi der kort forinden er sket noget forunderligt. Hun har ved et stoppested købt et blad, hvor hun har fundet to historier hun straks genkender som Khiems både hvad stil og tankegang angår. Hun bliver dybt bevæget over dem; også over at han har valgt pseudonymet Thinh Luong, navnet på den strand hvor de blev forenet. Hans landsby, kommune og distrikt er desuden anført, så nu ved hun hvor han er og at han ikke har glemt hende. Han har gjort som prinsesse My Chau for tusinder af år siden gjorde: plukket gåsedun ud af sin kappe og ladet dem falde til jorden så den elskede kunne følge sporet.

Da hun går mod udgangen uden de to kurve, er det fordi hun har besluttet sig for at lægge smuglerlivet bag sig og finde tilbage til de værdier hun og Khiem var fælles om. Hoan tilstår dog intet under forhørene, og bliver til sidst placeret i isolationscelle. Hun resignerer over for den forventede dødsstraf og bruger sin åndelige energi på at skrive kærlighedsdigte til Khiem i sin dagbog; den bliver hun dog også frataget.

Uvist af hvilken grund får hun en dag pludselig udleveret sine ejendele, inklusive dagbogen, og får besked om at hun er fri. Igen en af livets omvæltninger; var beviserne alligevel ikke stærke nok? Er Netværket for opiumshandelen i stand til at få hende løsladt ved at true eller betale de nødvendige embedsmænd? Hun tager i hvert fald første tog til Hanoi, føler det som at komme fra helvede til paradys.

Portrætterne af Khiem og Hoan

Romanen har ikke en regulær happy ending, men kortene er lagt til rette for at de elskede kan blive genforenet.

Kulturafdelingen er i krise, truet af en større korruptionsskandale. Den detroniserede Lieu fungerer igen som hestekusk

og får ordre til at køre det forbudte oplag af Khiems roman til papirmøllen sydpå for at sælge det som genbrugspapir. Der opstår en langvarig trafikprop på landevejen. Diep, der har fået nys om transaktionen og er fulgt efter Lieu for at forhindre at bogen bliver destrueret, går nu hen til Lieu og foreslår ham en handel. Diep foregiver at være opkøber af genbrugspapir og tilbyder Lieu ti gange det beløb der er aftalt med den anden aftager. Og således reddes Khiems bog!

Gennem hele bogen spiller litteratur, og da især poesi, en stor rolle for hovedpersonerne. (Man må håbe for vietnameserne at de originale digte rummer mere poesi end det er lykkedes den vietnamesiske og amerikanske oversætter at overføre til engelsk!) Men også historie, folklore og legender betyder meget, især legenden om prinsesse My Chau og Nguyen Duys episke digt fra 1700-tallet, „Historien om Kieu“.

Legenden om My Chau fortælles i sin helhed selv om enhver vietneser kender og elsker den. Prinsessen kommer til at forråde sin far, kong An Duong, og det fortidige vietnamesiske rige, Au Lac, fordi hun elsker sin kinesiske prins og derfor lader ham få det guddommelige våben han beder om, og som skildpaddens ånd havde foræret hendes far for at slå tusindvis af fjender på flugt. Da den kinesiske kejser derfor invaderer Au Lac, flygter kongen med sin datter bag på hesteryggen, men hun har lovet prinsen at pille gåsedun fra sin kappe ud og slippe dem ned så han kan følge hendes spor hvis noget skulle ske.

Da kongen beder de højere magter om hjælp, fortæller skildpaddens ånd ham at den, der har forrådt ham, sidder bag på hans hest. Da kongen trækker sværdet, siger My Chau: „Må mit legeme blive til støv, hvis jeg har haft til hensigt at forråde min far. Men hvis jeg var trofast og selv er blevet bedraget, må da mit blod forvandles til perler for at bortvaske min skam.“

Også „Historien om Kieu“ giver gen-

klang i romanen. Kieu bliver skilt fra den mand hun elsker og tvunget ud i prostitution for at redde sin familie. Meget af denne heltindes styrke kan genfindes i skildringen af Hoan, både hvad hendes trængsler og sejre angår.

Men navnlig er portrættet af Hoan måske det første forsøg i vietnamesisk litteratur på for alvor at skildre et virkelig sammensat menneske. Så meget af den nyere vietnamesiske historie er blevet formet af kampens nødvendighed og dermed af et for- og imod-klima, af behovet for at vælge side og for skubbe sine egne behov til side til fordel for de nationale. Dette gjaldt naturligvis også for litteraturen og var ikke overstået med krigens afslutning; der fulgte i mange år en sej kamp for simpel overlevelse, noget der på mange måder forlængede krigens klima. Litteraturen fortsatte med at være meget éntydig, fuld af rigtige helte og regulære slyngler.

Det er interessant at sammenligne Khiem og Hoan. Khiem er stærkt præget af sin fortid som kommunist og krigsveteran. Han har haft - og har endnu - et idealistisk, næsten religiøst syn på Partiet. Kolonikrigen var stadig i gang da Khiem og en lille gruppe unge en mørk nat i skæret fra en petroleumslampe blev optaget i Partiet, og han kan stadig huske hvordan tårene strømmede ned ad hans kinder. Som han ser det, er det nu for tiden rent pragmatiske motiver der får folk til at blive medlemmer, hvad han finder afskyeligt. Han har stadig dette idealistiske, næsten for ædle, over sig.

De fyre dages rituelle sørgetid efter morens død og den afsluttende ceremoni i pagoden understreger det religiøse aspekt i Khiems karakter.

Hans trang til at idealisere får ny næring ved mødet med de to ældre mænd fra hjemegnen. De har bevaret den sande revolutionære ånd, ubestikkelige og uselviske som de er. De vover, ligesom Khiem selv, at gå „mod strømmen“. Er skabt i ét stykke lige som ham.

Hoan er meget mere sammensat. Hun er klarhjernet og rationel, men også overtroisk. Hun føler dyb kærlighed for Khiem, men begærer ham også fysisk. Hun har hjertet på rette sted, men kan være ubarmhertigt hård i karakteristikkene af personer. Hun tildeler for eksempel de fleste ansatte i Kulturfærdelingen ret så grimme øgenavne; det virker forståeligt i visse tilfælde, men forekommer ubehageligt hvor øgenavnet spiller på personens mindre heldige fysiognomi: Den skeløjede spytstikker, Misfosteret o.l. Men dette træk ligger Khiem - eller forfatteren! - også noget under for; romanen har mange eksempler på ordsprog og udsagn som slutter fra visse legemlige egenskaber til psykologiske eller karaktermæssige træk. Noget der ikke blot virker fremmed på en vestlig læser, men unægteligt også ret primitivt.

Når Hoan fremstår som den litterært set mest vellykkede person, hænger det sammen med at hun virker som et menneske af kød og blod, at hun rummer den tvetydighed og nuancerigdom som kendetegner levende mennesker. Hun deler på mange måder Khiems idealer, men frustreret over sin hjemegns forvandling og ude af balance på grund af sine oplevelser, kaster hun sig ud i narkohandel. Fejler, men retter skuden op. Også hun sejler op mod strømme...

Diskussioner med Anh

Denne artikels forfatter har interesseret sig for Vietnam lige siden hun som 1.G'er i 1946 skrev sin første stil om den franske kolonimagts tilbagevenden til Vietnam efter udråbelsen af Den demokratiske Republik Vietnam. Senere fulgte et engagement i modstanden mod den amerikanske krigsførelse i Vietnam og efter befrielsen i 1975 et arbejde for at støtte det krigshærgede land - solidarisk, men aldrig ukritisk. Det har bl.a. medført 10 besøg i Vietnam, fordelt over 26 år, hvor jeg ved selvsyn har kunnet følge landets rivende økonomiske udvikling, men også nogle af de sociale skævheder som er fulgt med.

Under læsningen af „Against the Flood“, er jeg tit kommet til at tænke på en gammel ven i Vietnam, Anh, og vore mange diskussioner. Det er især idealisten Khiem der minder mig om Anh. Også Anh har kæmpet næsten fra barnsben, 15 år gammel med bambusstokke i Saigons gader og senere i Mekong-deltaet. Efter Geneve-aftalen, hvor landet blev delt ved den 17. breddegrad, tog han i lighed med andre fra befrielsesbevægelsen fra syd mod nord. Han måtte samtidig forlade sin familie, sin unge kone og deres nyfødte barn; de regnede jo med at der skulle være valg efter to år og at delingen var midlertidig... Der skulle gå 23 år inden han gense sin kone og datter.

Anh har været partimedlem fra de unge år og højt anskrevet i Partiet. Det lykkedes

dog aldrig at overtale ham til at blive ambassadør efter krigen; slips og jakkesæt var ikke noget for ham. Men arbejde havde han ikke noget imod. På grund af sit gode sprogøre talte han både engelsk og fransk, og det var som tolk jeg lærte ham at kende.

Da den London-baserede institution „Writers in Prison“, en underafdeling af International PEN, havde fået nys om at jeg i juni 1981 skulle med en gruppe danske læger til Vietnam, blev jeg bedt om at medbringe en liste med angiveligt fængslede forfattere og hvis muligt etablere et møde med Vietnams Forfatterforening for at tale deres sag.

I fire samfulde timer diskuterede vi så vi svedte tran i den fugtige varme. Syv stivnakker, der ikke ville give sig, og kun én på min side, min loyale tolk. Det møde glemmer ingen af os. Da jeg lavede et resumé til „Writers in Prison“, var jeg meget negativ med hensyn til om der var opnået noget, bortset fra at de syv koryfæer var blevet konfronteret med barske meninger og argumenter. Men sandelig om ikke én af forfatterne blev løsladt og fik udrejsevisum til Frankrig!

En samtale med Anh, som jeg heller ikke tror nogen af os glemmer, fandt sted i 1993 efter at jeg havde mødt forfatterinden Duong Thu Huong nogen tid efter hendes løsladelse. Denne gang var det os, Anh og mig, der var uenige. Hvor jeg mente at alt i et samfund måtte kunne diskuteres og også være genstand for kunstnerisk bearbejdelse, at det var farligt og skadeligt at lægge låg på en fri og åben diskussion, mente Anh snarere det modsatte: at det var emner det decideret var farligt og skadeligt at tage op. Det endte med at Anh næsten vandede sig da han spurgte: - Mener du da at Huong skulle have lov til at hævde at krigen slet ikke var alle vore ofre og lidelser værd? Forstår du hvad det betyder for hver og en af os? Det var første gang i løbet af 23 år jeg så tårerne løbe ned ad Anhs kinder. Jeg svarede: - Ja. Og det var et ja til begge spørgsmål.

Ufatteligt meget har de gennemlidt i Vietnam, og alligevel ser det ud til at de kan bære og rumme det. Ja, det ser tilmed ud til at mange danske turister i Vietnam bliver inspireret af det humør og den overlevelsesvilje de møder derude. Men nu skal der skæres ned på bistanden til Vietnam - med 130 millioner. Visse sider af udviklingen i landet giver nemlig anledning til bekymring... For denne artikels forfatter giver visse sider af udviklingen herhjemme faktisk anledning til større bekymring.

Meget Kort

Industriproduktionen voksede med 13,9% i første halvår, sammenlignet med året før. Værdien af industriproduktionen nåede 8,3 milliarder dollars. Produktionen fra statslige virksomheder voksede med 11,4%, mens det i udenlandsk-investerede firmaer voksede med 13,6%. Store forøgelse blev nået inden for elektronisk maskineri, som steg med 39,5%, cement med 29% og tekstiler med 24,3%.

Eksporten nåede 7,25 milliarder dollars i første halvår, en forøgelse på 5,9%. Nogle af de vigtigste eksportvarer oplevede et fald, nemlig ris med 39%, kaffe med 28%, peber med 11% og råolie med 2%. Ifølge lokale eksperter vil det være svært at nå måltallet for andet halvår, på grund af mangel på varer til eksport, samt faldende eksportpriser og større købekraft på hjemmemarkedet. Importen estimeres til 8,4 milliarder i første halvår, en forøgelse på næsten 8%.

Der blev eksporteret 8,5 millioner tons råolie i første halvår, som indbragte omkring 1,5 milliarder dollars, hvilket er 17% mindre end året før. Nedgangen er resultatet af konjunktursvingninger i prisen på råolie og mindre efterspørgsel fra udlandet. Den største kunde er USA, som køber 27,8% af Vietnams olie, men nu har bestilt mindre på grund af den forsinkede forbedring af økonomien. Japan, som tidligere købte 23,9% af Vietnams råolie, har endnu ikke bestilt mere olie fra Vietnam.

Let-industrisektoren tiltrak hovedparten af direkte udenlandske investeringer i løbet af de første 7 måneder af året, med 149 projekter til en værdi af 288,2 millioner dollars. Virksomheder fra Taiwan fører med 89 projekter til en værdi af 132,5 millioner dollars, fulgt af sydkoreanske investorer med 74 registrerede projekter.

